

Протокол № 79
засідання Ради Нотаріальної палати України,
що проведено дистанційно, в режимі «он-лайн»

м. Київ

«01» лютого 2021 року

Прийняли участь члени Ради НПУ:

*Марченко В.М., Кирилюк О.Ю.,
Войтовський В.С., Бадахов Ю.Н.,
Суханова Т.О., Курта Н.В., Бунякіна
О.В., Бельдей М.І., Заріцька Є.О.,
Парамонов О.В., Масловець Л.С.,
Кіцула О.М., Козаєва Н.М., Дерун
К.А., Балик Т.М., Пульний С.М.,
Пилипенко Ю.П., Нехимчук К.Б.,
Левенець Т.П., Гура Л.Б., Бернацька
І.М., Ворошина Л.В., Пивовар В.А.,
Самощенко О.А., Негра О.А.,
Оксанюк А.А., Терещенко М.Є.,
Блауш Н.З., Коваленко В.В.*

Головуючий: В.М.Марченко

Секретар: Н.М.Козаєва

Засідання розпочато о 10 год.00 хв.

Засідання Ради НПУ проведено в робочому порядку у відповідності до пункту 5.13 Статуту НПУ в режимі «он – лайн» (доведення порядку денного, погодження проекту рішення Ради НПУ за допомогою технічних засобів – телефону, електронної пошти).

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Задля невідкладного обговорення та прийняття рішення, **пропонується** включити до Порядку денного «он-лайн» засідання Ради НПУ наступне питання:

1. Про деякі питання взаємодії НПУ з Управлінням з питань нормативно-правового забезпечення нотаріату Департаменту приватного права Міністерства юстиції України за колективним зверненням членів Ради НПУ та членів Комісій НПУ (Доповідач: ***Президент Марченко В.М.***)

СЛУХАЛИ: 1. Президента НПУ **Марченка В.М.** про деякі питання взаємодії НПУ з Управлінням з питань нормативно-правового забезпечення нотаріату Департаменту приватного права Міністерства юстиції України за колективним

зверненням членів Ради НПУ, членів Комісії НПУ з питань співробітництва з органами державної влади та місцевого самоврядування.

Президент НПУ **Марченко В.М.** зазначив, що на сучасному етапі розвитку правової держави нотаріат виступає одним із провідних інститутів, що відіграє вагомое значення в механізмі захисту прав, свобод та законних інтересів суб'єктів приватних і публічних правовідносин.

І тут важливим є перезавантаження системи органів нотаріату, а для цього потрібні законодавчі зміни, а отже, політична воля, а також бажання регулятора, яким є Міністерство юстиції України, впроваджувати ці зміни.

Озвучуючи 29 листопада 2019 року під час презентації «To do list» пріоритетні завдання Мін'юсту на найближчі три роки, Міністр юстиції наголошував про заплановані зміни у сфері нотаріальної діяльності, серед яких запровадження Е-нотаріату та електронного документообігу, розширення повноважень нотаріусів (реєстрація шлюбів та розлучень, засвідчення web-сторінок тощо), перехід нотаріату на саморегулювання.

Для консолідації зусиль, спрямованих на співпрацю щодо створення електронної системи нотаріату 17 грудня 2019 року було підписано Меморандум між Мін'юстом та НПУ.

Президент НПУ **Марченко В.М.** вказав, що як і будь-яка інша діяльність, нотаріат потребує належного правового забезпечення, стан якого залежить від вдосконалення Закону України «Про нотаріат» та існуючих нормативно-правових актів.

Тому, серед першочергових заходів є підготовка проекту Закону України «Про нотаріат» у новій редакції, ухвалення якого забезпечить належне функціонування реформованого нотаріату.

Такий проєкт у жовтні 2019 року був нами направлений до Мін'юсту.

Крім того, на даному етапі, мали б бути уже внесені зміни до таких нормативно-правових актів як Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, Правил ведення нотаріального діловодства, Положення про вимоги до робочого місця нотаріуса, Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, проекти яких НПУ направила до Міністерства юстиції України також в 2019 році.

На жаль, доводиться також констатувати, що має місце системне ігнорування вирішення цих питань з боку окремих посадових осіб Управління з питань нормативно-правового забезпечення нотаріату Департаменту приватного права шляхом відкидання напрацьованих пропозицій, штучного затягування будь-яких процесів по підготовці важливих ініціатив нотаріальної спільноти, як для держави, так і її громадян.

Президент НПУ **Марченко В.М.** повідомив, що 21 січня 2021 року, з огляду на створену незрозумілу проблематику гальмування процесу внесення змін до нормативно-правових актів, які регулюють нотаріальну діяльність, до НПУ надійшло колективне звернення від членів Ради НПУ, членів Комісії НПУ з приводу неналежної роботи Управління з питань нормативно-правового забезпечення нотаріату Департаменту приватного права щодо розроблення проєктів нормативно-правових актів у сфері нотаріату, який очолює Мартинюк Олена Антонівна.

Автори звернення просять НПУ включити це питання до порядку денного засідання Ради НПУ та ухвалити рішення про клопотання перед Міністром

юстиції України Малюською Д.Л. про усунення Мартинюк Олени Антонівни від керівництва напрямком нормативно-правового забезпечення з питань нотаріату через відсутність результатів роботи.

Марченко В.М. зачитав колективне звернення.

Автори у своєму зверненні наголошують, що в силу виконання покладених на них завдань Радою НПУ та виконання своїх щоденних повноважень по вчиненню нотаріальних дій, вони, як приватні нотаріуси нотаріального округу, постійно стикаються з недосконалістю, прийнятих підзаконних нормативно-правових актів у сфері нотаріату, які містять суперечливі і колізійні норми, зокрема в положеннях Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджених Наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 (далі – Порядок) та Правил ведення нотаріального діловодства, затверджених Наказом Міністерства юстиції України від 22.12.2010 № 3253/5 (далі – Правила).

Це створює вагомі ризики в правозастосовчій практиці, що заважає нормальній роботі нотаріусів та позначається на ефективності державного регулювання нотаріальної діяльності в цілому.

Звернено увагу і на той факт, що при внесенні змін до Законів України на органи виконавчої влади покладається приведення у відповідність даних нормативно-правових актів і визначається для цього конкретний строк.

Так, наприклад, 14 липня 2020 року було прийнято Закон України № 775-ІХ «Про внесення змін до Закону України "Про нотаріат" щодо усунення законодавчих колізій та прогалин», яким було розширено перелік нотаріальних дій, що за собою потягло необхідність внести відповідні зміни до Правил ведення нотаріального діловодства та передбачити форми посвідчувальних написів для нотаріальних дій, які нотаріуси зобов'язані вчиняти з серпня 2020 року, зокрема свідоцтв про право власності, вимог про нотаріальне посвідчення правочинів або підписів на документах, посвідчувальних написів при знятті заборон тощо, що прямо впливає на зниження безспірності нотаріальних дій.

Пунктом 2 Прикінцевих положень даного Закону доручено Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом: забезпечити прийняття нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону; привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом. Закон набрав чинності 08 серпня 2020 року, тобто крайнім терміном приведення у відповідність нормативно-правових актів із цим Законом було 08 листопада 2020 року.

Проте відповідні зміни так і не були внесені. І таких прикладів можна назвати безліч.

Також, у зверненні відзначено, що на протязі 2017-2020 років нотаріуси України фактично вимушені працювати поза межами правового поля, без нормативного врегулювання визначати місце зберігання відповідних документів, вигадувати тексти посвідчувальних написів, при цьому досить часто такі прогалини та неузгодженості законодавства використовуються територіальними управліннями юстиції як інструментарій тиску на нотаріусів та корупційна складова під час перевірок.

Автори звернення акцентували увагу членів Ради НПУ, що протягом 2017-2020 років, НПУ, в особі обраних до комісій та робочих груп своїх представників, регулярно ініціює спільні заходи направлені на усунення прогалин та колізій діючого законодавства та проведення реформи нотаріату.

Однак, в ході даної співпраці постійно маємо супротив з боку посадової особи Мартинюк О.А., яка не тільки самостійно належним чином не ініціює приведення у відповідність до законодавства нормативно-правових актів у сфері нотаріату, але своїми діями дискредитує започаткований Міністром юстиції Малюською Д.Л. план дій Мін'юсту на 2019-2022 роки у сфері нотаріату та чинить супротив прийняттю запропонованих нотаріальною спільнотою ініціатив.

Слід зазначити, що вказані ініціативи, в тому числі направлені на реформу нотаріату та поступового переходу до е-нотаріату, неодноразово обговорювалися з Міністром юстиції України Малюською Д.Л., першим заступником Міністра юстиції України Горовцем Є.М., профільним заступником Міністра юстиції України з питань нотаріату та державної реєстрації Оніщук О.М. та знайшли їх підтримку.

Додатково необхідно також вказати, що на сьогодні в критичному стані знаходяться нормативно-правові акти, які регулюють нотаріальну діяльність, а саме:

- Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України;
- Правила ведення нотаріального діловодства нотаріусами України;
- не прийнято Положення про здійснення фінансового моніторингу первинними суб'єктами фінансового моніторингу, на підготовку якого робоча група витратила більше 6 місяців, з огляду на шалені штрафи;
- не внесено змін до Положення про робоче місце приватного нотаріуса та інших підзаконних нормативно-правових актів, які відносяться до відання Мінюсту.

Тому, критично необхідним є негайне вжиття комплексних заходів, спрямованих на підвищення ефективності нормативно-правового забезпечення роботи нотаріату при здійсненні ним повноважень з:

- вчинення нотаріальних дій;
- проведення державної реєстрації прав та бізнесу;
- виконання функцій суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Адже низька якість нормативно-правових актів, що регулюють вказані процедури у сфері нотаріату, колізія окремих норм законодавства та відсутність вчасного їх узгодження, на десятки років вперед моделює збільшення кількості можливих судових спорів, а також закладає небезпеку для правових наслідків у разі порушення гарантованого Конституцією України права власності фізичних та юридичних осіб.

Президент НПУ **Марченко В.М.** зазначив, що НПУ, як професійна організація, використовує виключно професійні, чесні та прозорі методи роботи, спрямовані на розвиток професії та захист ґрунтовних правових підвалин власності.

Звичайно, що НПУ, діючи в межах своїх повноважень, не в змозі самотужки виправити ситуацію, яка склалася на сьогодні у сфері нормативно-правового забезпечення нотаріальної діяльності.

Тому, назріла необхідність довести до Міністра юстиції України інформацію про визнання існуючої проблеми у сфері нормативно-правового забезпечення нотаріальної діяльності та перегляду підходів щодо розподілу повноважень з питань формування державної політики у сфері нотаріату між відповідними Департаментами Мін'юсту.

Підсумовуючи обговорення питання взаємодії НПУ з Управлінням з питань нормативно-правового забезпечення нотаріату Департаменту приватного права Міністерства юстиції України, враховуючи відсутність конструктивної взаємодії задля об'єднання теорії та практики, а також фактично нульові результати роботи з питань нормативно-правового забезпечення нотаріату, вичерпавши усі можливі інструменти для комунікації та порозуміння, об'єднання зусиль над спільним завданням, необхідно констатувати про відсутність перспектив спільної роботи НПУ з Управлінням при керівництві цим напрямом Мартинюк Оленою Антонівною.

За ініціативами членів Ради НПУ на голосування ставиться така пропозиція:

Нотаріальній палаті України звернутися до Міністра юстиції України Малюської Д.Л. з клопотанням щодо:

- усунення Мартинюк Олени Антонівни від керівництва напрямком нормативно-правового та методичного забезпечення нотаріату через відсутність результатів роботи ;

- перегляду підходів до розподілу повноважень щодо формування державної політики у сфері нотаріату та державної реєстрації між Департаментом приватного права та Департаментом нотаріату та державної реєстрації.

УХВАЛИЛИ: звернутися Нотаріальній палаті України до Міністра юстиції України Малюської Д.Л. з клопотанням щодо:

- усунення Мартинюк Олени Антонівни від керівництва напрямком нормативно-правового та методичного забезпечення нотаріату через відсутність результатів роботи ;

- перегляду підходів до розподілу повноважень щодо формування державної політики у сфері нотаріату та державної реєстрації між Департаментом приватного права та Департаментом нотаріату та державної реєстрації

Рішення прийнято.

Порядок денний вичерпано.

Засідання закрито о 17 год.00 хв.

Головуючий

ПІДПИС

В.М. Марченко

Секретар

ПІДПИС

Н.М. Козаєва